

ГОЛОВАНОВА Ганна Євгенівна, старший викладач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
ORCID ID: 0000-0002-3638-5438

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНОЮ СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Голованова Г. Є. Механізми управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств.

Вступ. Важливість дослідження спеціалізації обумовлена її роллю в економічному зростанні країни, так як вона сприяє концентрації ресурсів на виробництві конкурентоспроможної продукції, забезпеченні науково-технічного розвитку та підвищенні ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств.

Мета дослідження полягає в розробці механізмів управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств.

Результати. Визначено унікальні риси сільського господарства в загальній структурі національного господарства. Визначена вирішальна роль земельних ресурсів. Розгалужено рівні впливу на управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств: загальнодержавний, регіональний та локальний, для яких виокремлено засоби впливу. Розглянуто причини дисбалансу у структурі виробництва сільськогосподарської продукції. Виокремлено групи чинників, які впливають на відтворення ресурсів як факторів сільськогосподарського виробництва: суспільно-політичні, соціально-економічні, пріоритети державної аграрної політики, рівень використання сільськогосподарських земель та інших ресурсів, природно-кліматичні умови, сезонність виробництва, енерго- та ресурсоемність, упровадження інноваційних технологій. Запропонована структура сільського господарства України за 3 рівнями в розрізі рослинництва, тваринництва і мисливства. Визначені фактори необхідності системного впливу на управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств. Представлені детермінанти товарної спеціалізації аграрних підприємств.

Висновки. Надана архітектура організаційно-економічного механізму управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств, яка включає внутрішнє середовище підприємства, безпосередня механізм, варіанти розвитку, вплив умов функціонування зовнішнього середовища та чинників впливу за спеціалізацією аграрного підприємства. Концепція враховує тенденції формування економічного потенціалу, внутрішньої інфраструктури підприємства, основні архітектурні рішення і стандарти, модель управління та вимоги до процесів управління, а також визначає принципи переходу з існуючого стану підприємства в цільовий.

Ключові слова: товарна спеціалізація, аграрні підприємства, структура сільського господарства, детермінанти, організаційно економічний механізм, рослинництво, тваринництво.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Питання підвищення рівня ефективності аграрного сектора економіки з кожним маркетинговим періодом набуває значної актуальності. Проблеми галузі є результатом економічних, політичних, соціально-психологічних, а також технологічних аспектів її розвитку. Аграрний сектор економіки країни – це цілісна система, в основі якої знаходяться природні фактори, техніко-технологічні можливості та кваліфіковані кадри. Ця особливість визначає теоретико-методичні та практичні пошуки раціональних варіантів поєднання цих елементів для пристосування галузі в умовах постійних динамічних ринкових перетворень на вітчизняному та світовому ринках.

Спеціалізація сільського господарства відіграє значну роль в економічному розвитку країни. Вона сприяє концентрації фінансових, матеріальних та трудових ресурсів на виробництві конкурентоспроможної продукції, надає поштовх до удосконалення організації праці, стимулює науково-технічний розвиток та підвищує економічну ефективність сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основні постулати спеціалізації сільськогосподарських підприємств описані в працях Амбросова В., Андрійчука В., Зубця М., Ібатулліна Ш., Беженара І., Канінського П., Ковалю О., Яворської Т., Баланюка І., Бойка В., Маліка М., Месель-Веселяка В., Саблука П. Пасхавера Б., Оболенського К. [1-8] та інші.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає в розробці механізмів управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Механізм управління – це категорія управління, що включає цілі, елементи об'єкта управління та його зв'язки, на які здійснюється вплив, дії в інтересах досягнення цілей, методи впливу, матеріальні та фінансові ресурси управління соціальним та організаційним потенціалами [9, с. 37].

Управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств має складний механізм, оскільки сільське господарство виділяється з-поміж інших галузей унікальними рисами, а саме:

1. Через тісну взаємозалежність економічного процесу відтворення і біологічних процесів аграрні підприємства працюють в умовах ризику і невизначеності.

2. Сільськогосподарське виробництво здійснюється в різних природно-кліматичних умовах, що безпосередньо позначається на результатах господарської діяльності підприємств.

3. На відміну від промисловості, до процесу сільськогосподарського виробництва залучено не три, а чотири ресурси, такі як основні й оборотні фонди, жива праця і земля, при цьому земля в сільському господарстві є головним засобом виробництва.

4. Оскільки головний засіб виробництва – земельні ресурси, то саме їх якість, родючість, місце розташування та характер використання обумовлюють процеси функціонування та розвитку сільського господарства.

Земельні ресурси є природним ресурсом, а тому відповідно кількісно та якісно обмеженими. Так у Конституції України (ст. 14), Земельному кодексі України (ст. 1), Цивільному кодексі України (ст. 373) зазначається, що земля є основним національним багатством Держави та знаходиться під особливою охороною держави.

Разом з тим, чинне законодавство забезпечує гарантування права власності на землю, а у процесі її використання громадяни повинні не завдавати шкоди природній якості та суміжним ресурсам (можливі викиди шкідливих речовин в атмосферу, водні ресурси, тощо). Поняття «земля» є ширшим поняттям, ніж «земельні ресурси». Адже земельні ресурси в основному пов'язані із здійсненням людиною господарської діяльності, тоді як у поняття землі вкладається зміст, який характеризує її як частину природного середовища (за ознаками ґрунтового покриву, наявною рослинністю, надрами, простором, рельєфом, надрами, водами). На основі вказаних ознак землю загалом розглядають як просторовий базис. Таким чином, земельні ресурси є основним джерелом формування багатства будь-якої країни, а також відіграють важливу роль у існуванні планети загалом, так як обумовлюють існування інших, не менш важливих ресурсів. Розташування підприємств сільського господарства значним чином обумовлює концентрація земельних ресурсів, - сільськогосподарських угідь і ріллі з їх числа.

5. Сезонність виробництва, характерна для сільського виробництва, виявляється в

нерівномірному використанні робочої сили, засобів виробництва, а також у нерівномірному надходженні продукції та доходів протягом року.

6. Сільське господарство – це галузь, яка не може нормально розвиватися без додаткових фінансових ресурсів.

7. Сільське господарство є менш інвестиційно привабливою галуззю порівняно з низкою інших галузей народного господарства, що спричинено тривалим періодом виробництва сільськогосподарської продукції.

8. У сільському господарстві порівняно з іншими галузями значно ускладнюється процес управління виробництвом [10, С. 212].

9. Аграрне виробництво розосереджене територіально, що потребує здійснення значного обсягу перевезень та переїздів технічних засобів, матеріалів та виробленої продукції.

10. Можливе застосування виробленої продукції як засобів виробництва (насіння, садивний матеріал та корми: зернові культури, картопля, кормові буряки, тощо).

11. Процес сільськогосподарського виробництва не відповідає періоду виробництва, так як процес виробництва відбувається за безпосередньої участі людей та прямої дії природних чинників.

12. Для виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції особливу роль відіграють водні ресурси, відповідно, їх дефіцит відображається на якості продукції.

13. У сільському господарстві лише технічні засоби є пересувними, тоді як посіви сільськогосподарських культур незмінно залишаються на одному місці, що потребує наявності достатньої кількості технічних засобів і інших ресурсів (паливно-мастильних матеріалів, запасних частин, тощо).

14. Задіяні працівники для виконання сезонних робіт не мають постійного місця роботи.

Відповідно до перерахованих особливостей, сільськогосподарське виробництво потребує ґрунтового аналізу та обов'язкового врахування у процесі формування матеріально-технічного забезпечення, організації та управління процесами виробництва, обґрунтування економічної доцільності та ефективності використання виробничих ресурсів для забезпечення поступового збільшення обсягу виробництва і зниження її собівартості. Регулювання перерахованих процесів можливо здійснювати на трьох рівнях – загальнодержавному, регіональному та локальному (табл. 1).

Рівні та засоби впливу на управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств

<i>Рівень впливу</i>	<i>Засоби впливу</i>
Загальнодержавний	Закони України
	Укази Президента України
	Постанови Верховної Ради України
	Нормативні акти Кабінету міністрів України, міністерств і відомств
	Державноцільові програми розвитку сільського господарства
Регіональний	Рішення сесій обласних і районних рад
	Розпорядження голів обласних і районних державних адміністрацій
	Регіональні програми розвитку аграрного сектора
Локальний рівень (сільськогосподарські підприємства)	Стратегічні плани
	Оперативні плани
	Організаційні проекти
	Нормативні документи з якості продукції та стандартів виробництва
	Організаційні та розпорядчі документи

Джерело: узагальнено автором

Кожен з рівнів має у своїх межах відповідні засоби впливу на загальне функціонування галузі сільського господарства та аграрні підприємства зокрема. Функціонування галузі сільського господарства в ринкових умовах господарювання значним чином залежить від розміщення і спеціалізації сільськогосподарського виробництва, які в сукупності забезпечують певний рівень ефективності використання наявного ресурсного потенціалу, природно-кліматичних умов як на рівні окремих сільськогосподарських підприємств, так і на рівні агропромислового комплексу регіону та країни загалом. При цьому під час проведення реформування аграрного сектора економіки України, питанням розміщення та спеціалізації сільського господарства не приділялося достатнього значення. Як наслідок сьогодні маємо дисбаланс у структурі виробництва сільськогосподарської продукції, власне окремо у кожній галузі, так і безпосередньо у забезпеченні їх комплексного співвідношення.

Важливе значення має визначення чинників, які впливають на відтворення виробничих ресурсів як факторів сільськогосподарського виробництва. Вони мають як загальноекономічний характер, так і проявляються на рівні суб'єктів аграрного господарювання, є суб'єктивними або об'єктивними:

- соціально-економічні (досконалість інститутів й інституцій, стан та рівень розвитку аграрної сфери економіки та ринку праці, рентабельність та дохідність сільськогосподарських підприємств; рівень матеріального та соціально-психологічного стимулювання працівників тощо);

- впровадження інноваційних технологій, органічного землеробства, меліорацій;

- енерго- та ресурсоемність сільськогосподарського виробництва, рівень ресурсозбереження;

- ефективність та якість використання сільськогосподарських земель та інших ресурсів, його проблеми і тенденції;

- сезонність виробництва (весняно-осінні польові роботи тощо), рівень продуктивності праці та ефективність інших ресурсів;

- природно-кліматичні умови території розміщення аграрних підприємств (родючість ґрунтів, температурні показники, водна та вітрова ерозія, стихійні лиха та ін.);

- особливості та пріоритети державної аграрної політики;

- суспільно-політичні (геополітична ситуація, соціально-економічний стан у країні, рівень соціально-економічної стабільності, соціологічні настрої у суспільстві).

Таким чином, сільське господарство є однією із найважливіших галузей національної економічної системи та відіграє винятково важливу роль у вирішенні соціально-економічних проблем. Разом з тим сільське господарство являє собою галузь народного господарства, направлену на забезпечення населення країни продовольством та виробництво сировини для низки галузей промисловості. З іншого боку сільське господарство являється складним та різноманітним об'єктом, оскільки його розвиток обумовлюється сукупністю суспільних, природних та технічних чинників. Винятково важливе значення для розвитку галузі сільського господарства відіграє наявність базового ресурсу – землі. Загальновідомо, що в Україні зосереджена достатня кількість сільськогосподарських угідь, та ріллі з їх числа, що вказує на достатню забезпеченість галузі та хороші перспективи його функціонування та розвитку. Так станом на 01.01.2018 р. в Україні зосереджено 41511,7 тис. га сільськогосподарських угідь, що становить 68,8% від загальної площі території України, з числа яких кількість ріллі – 32531,1 тис. га або 53,9%. Лише у сільському

**Інноваційні технології інтеграційної та комерційної взаємодії
суб'єктів аграрного ринку**

господарстві земля одночасно виступає предметом і засобом праці. У процесі обробки земельних ресурсів (обробіток, сівба, збір урожаю і т.д.), останні виступають предметом праці, а засобами праці – за умов здійснення додаткового впливу на них (вне-

сення органічних та мінеральних добрив і т. д.) для отримання кращих результатів господарської діяльності.

У структурі сільського господарства виокремлюють дві базові галузі: галузь рослинництва і галузь тваринництва (табл. 2).

Таблиця 2

Структура сільського господарства України

<i>І рівень</i>		
Рослинництво	Тваринництво	Мисливство
<i>II рівень</i>		
Рільництво; Овочівництво; Садівництво; Виноградарство	Скотарство; Свинарство; Вівчарництво; Птахівництво; Конярство; Кролівництво; Бджільництво; Шовківництво	Лісове господарство; Рибальство
<i>III рівень</i>		
Зерновиробництво; Овочівництво; Кормовиробництво; Льонарство; Баштанництво; Хмелярство; Квітникарство; Грибництво	Молочне скотарство; Молочно-мясне скотарство; М'ясо-молочне скотарство; М'ясне скотарство	Виробництво лікарської сировини; Заготівля диких ягід і плодів, березового соку;

Джерело: узагальнено автором

Показники співвідношення обсягу виробництва продукції рослинництва і тваринництва обумовлюються значною кількістю факторів, що здебільшого обумовлюються соціально-економічними умовами та рівнем розвитку сільськогосподарського виробництва. Також до структури сільського господарства належить мисливство, що включає лісове господарство, рибальство та рибництво.

Загалом галузь рослинництва передбачає вирощування зернових культур, виробництво технічних культур, вирощування овочів, картоплі та баштанних культур. У свою чергу галузь тваринництва передбачає розвиток таких напрямів: скотарство, свинарство, вівчарство, козівництво, птахівництво. При цьому функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах ринкової економіки спонукає до виробництва найбільш кон'юнктурної сільськогосподарської продукції, нехтуючи при цьому загальнонауковими підходами щодо організації виробництва сільськогосподарської продукції. Сьогодні територія України є однією з найбільш розораних у Європі та світі, де рілля займає біля половини її площі. Досить тривалий період часу сільськогосподарське виробництво розвивалося екстенсивним шляхом, тобто на основі залучення додаткових земельних площ та збільшення поголів'я худоби. Відтак сьогодні домінує інтенсивний шлях ведення сільськогосподарського виробництва, який сприяє збільшенню урожайності сільськогосподарських культур та продуктивності худоби на основі здійснення низки заходів (оптимізація систем обробітку ґрунту, обробітку посівів та організація збору

урожаю сільськогосподарських культур). Окремі, зважаючи на особливі умови здійснення сільськогосподарського виробництва, а також складні, мінливі та непередбачувані умови економічного, правового, організаційного, політичного, природного, демографічного, соціального і інших середовищ зовнішнього впливу, галузь сільського господарства являється досить специфічною галуззю, що для її опанування потребує не тільки сукупності наукових знань, але й достатнього практичного досвіду. Необхідність системного впливу на управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств зумовлена такими факторами: забезпечення уніфікації в характеристиках отриманої продукції зазначеного виду; доцільне використання природних ресурсів; дотримання принципів і вимог технологій; контроль якості продукції; взаємовідносини між елементами механізму управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств; підтримка цільової реалізації виробленої продукції та регулювання нормативно-договірних відносин у цьому контексті. Опосередковано узагальнити перераховані фактори можна у зазначенні методів правового впливу на виробничо-господарську діяльність аграрних підприємств. Генеруючим елементом при такому узагальненні виступають державні органи, які через закони, підзаконні акти, постанови, вказівки або стандарти регулюють виробничо-господарську діяльність. Підприємства, враховуючи утворене правове поле, а також під впливом економічних і природно-кліматичних факторів, оцінюють свої можливості та визначають структуру

Інноваційні технології інтеграційної та комерційної взаємодії суб'єктів аграрного ринку

валової продукції, отримують відповідний рівень спеціалізації і виробничий напрям.

В ринкових умовах ефективність роботи сільськогосподарського підприємства є сумнівною без вибору виду діяльності, спо-

собів збуту продукції, самостійного ціноутворення тощо. Усі ці дії повинні регулюватись державними органами з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів відносно підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Детермінанти товарної спеціалізації аграрних підприємств

Джерело: узагальнено автором

Управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств не може бути процесом поза юридичними обмеженнями. Тому поглиблене вивчення балансу між утворенням виробничого напрямку підприємства та існуванням правового поля, а також подальше удосконалення цього питання, є одним з пріоритетних у галузі сільського господар-

ства. З урахуванням впливів зовнішнього середовища та визначених особливостей економічного потенціалу аграрних підприємств відбувається вибір варіантів спеціалізації аграрних підприємств. Вказаний процес управління цим процесам реалізується завдяки функціонуванню відповідного механізму управління (рис. 2).

Рис. 2. Архітектура організаційно-економічного механізму управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств (Джерело: розроблено автором)

Концепція вказаного механізму припускає визначення принципів, цілей і задач, а також комплексу інструментів механізму управління спеціалізацією аграрних підприємств, які спрямовані на досягнення стійкого функціонування і розвитку підприємств.

Вказана концепція враховує тенденції формування економічного потенціалу, внутрішньої інфраструктури підприємства, основні архітектурні рішення і стандарти, модель управління та вимоги до процесів управління, а також визначає принципи переходу з існуючого стану підприємства в цільовий.

Висновки. Продемонстрований організаційно-економічний механізм дозволяє реалізовувати адаптаційні стратегії розвитку виробничо-комерційної діяльності за рахунок комплексного врахування дії факторів зовнішнього та внутрішнього середовища при мобілізації компонент виробничого та економічного потенціалу, а також визначати конфігурацію систем управління товарною спеціалізацією в менеджменті підприємств.

Враховуючи значну капіталоемкість сільськогосподарського виробництва, виробничий напрям підприємства має скоріше статичний характер. Тобто сільськогосподарські підприємства докорінно не змінюють виробничий напрям, а можуть лише регулювати співвідношення між окремими видами продукції. В якості спеціалізації ідентифіковано специфічний об'єкт управління, який характеризує обсяги та структуру виробництва та реалізації продукції підприємства, пропорції поєднання галузевих напрямів, а також повноту реалізації економічного потенціалу. Досягнуті в конкретних умовах діяльності конкретного аграрного підприємства пропорції між тваринництвом і рослинництвом, між основним і підсобним виробництвом, між матеріальним виробництвом та інфраструктурою, між заданими обсягами робіт у виробничій підсистемі та елементами виробничого потенціалу дозволяють ідентифікувати рівень його спеціалізації, а виклики зовнішнього середовища зумовлюють напрями зміни вказаних пропорцій та, відповідно, зрушень в структурі виробництва.

Література.

1. **Канінський П. К.** Спеціалізація сільськогосподарських підприємств : монографія. К. : ННЦ ІАЕ, 2005. 348 с.
2. **Коваль О. М.** Спеціалізація сільськогосподарських підприємств природно-економічної зони лісостепу. *Економіка та держава*. 2011. № 5. С. 41–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_5_13.
3. **Беженар І. М.** Стан розвитку спеціалізації в аграрних підприємницьких структурах. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. 2016. Вип. 10. С. 128–133.
4. **Пасхавер Б.Й.** Концентрація та ефективність сільського господарства. *Економіка АПК*. 2013. № 1. С. 16–23.
5. Науково-методичні засади поглиблення спеціалізації в аграрних підприємницьких структурах / **М. Й. Малік, І. М. Беженар, О. Ю. Грищенко** та ін. К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. 104 с.
6. **Оболенский К.П.** Теория и практика специализации сельского хозяйства. Изд. 2 - е перераб. и доп. М.: Колос, 1975. 192 с.
7. **Амбросов В., Мареніч Т.** Механізми ефективного функціонування агроформувань. *Економіка України*. 2006. № 6 (535). С. 60–66.
8. **Кравченко О. М.** Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм державного управління». «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2009. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=56>
9. **Погрібний О. О.** Аграрне право України. 2007. URL: <http://textbooks.net.ua/content/category/5/4/12/>
10. **Лисенко Ю., Єгоров П.** Організаційно-економічний механізм управління підприємством. *Економіка України*. 1997. № 1. С. 86–87.

References.

1. **Kanins'kyj, P. K.** (2005). *Spetsializatsiia sil's'kohospodars'kykh pidpryemstv*. [Specialization of agricultural enterprises]. NNTs IAE. Kyiv. Ukraine.
2. **Koval', O. M.** (2011). *Spetsializatsiia sil's'kohospodars'kykh pidpryemstv pryrodno-ekonomichnoi zony lisostepu*. [Specialization of agricultural enterprises of the natural-economic zone of the forest-steppe]. *Ekonomika ta derzhava*. (electronic journal). № 5. pp. 41–43. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_5_13.

3. *Bezhenar, I. M.* (2016). «The state of development of specialization in agrarian business structures. Global and national problems of economy». *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. Mykolaiivs'kyj natsional'nyj universytet imeni V. O. Sukhomlyns'koho. Issue. 10. S. 128-133.
 4. *Paskhaver, B.J.* (2013). «Concentration and efficiency of agriculture». *Ekonomika APK*. № 1, pp. 16-23.
 5. *Naukovo-metodychni zasady pohlyblennia spetsializatsii v ahrarnykh pidpriemnyts'kykh strukturakh*. [Scientific and methodological foundations of deepening specialization in agrarian business structures]. (2015). *Malik M.J., Bezhenar I.M., Hryshenko O.Yu.* and other. NNTs «IAE». Kyiv. Ukraine.
 6. *Obolenskyj, K.P.* (1975). *Teoriya y praktyka spetsyalyzatsyy sel'skoho khoz'iajstva*. [Theory and practice of agricultural specialization]. 2nd ed. Kolos. Moscow. Russia.
 7. *Ambrosova, V., Marenich, T.* (2006). «Mechanisms of effective functioning of agroformations». *Ekonomika Ukrainy*. № 6 (535), pp. 60-66.
 8. *Kravchenko, O. M.* (2009). «Theoretical approaches to the definition of the concept of "mechanism of public administration"». «*Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*». № 3. Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=56>
 9. *Pohribnyj, O. O.* (2007). *Ahrarne pravo Ukrainy*. [Agrarian law of Ukraine]. Available at: <http://textbooks.net.ua/content/category/5/4/12/>
 10. *Lysenko, Yu., Yehorov, P.* (1997). «Organizational and economic mechanism of enterprise management». *Ekonomika Ukrainy*. 1997. № 1, pp. 86-87.
-

Abstract.

Holovanova H. Management mechanisms of commodity specialization of agricultural enterprises.

Introduction. *The importance of specialization research is due to its role in the economic growth of the country, as it contributes to the resources concentration on the production of competitive products, the provision of scientific and technological development and increase the efficiency of agricultural enterprises.*

The purpose of the study *is to develop mechanisms for managing commodity specialization of agricultural enterprises.*

Results. *The unique features of agriculture in the general structure of the national economy are identified. The decisive role of land resources has been determined. The influence levels on the management of commodity specialization of agricultural enterprises are broadened: nationwide, regional and local, for which the means of influence are allocated. The reasons for the imbalance in the structure of agricultural production are considered. The groups of factors that influence the resources reproduction as factors of agricultural production are distinguished: socio-political, socio-economic, priorities of state agrarian policy, using level of agricultural land and other resources, natural and climatic conditions, seasonality of production, energy and resource intensity, innovative technologies implementation. The structure of Ukrainian agriculture on 3 levels in terms of crop, livestock and hunting is offered. The necessity factors of systematic influence on commodity specialization management of agrarian enterprises are determined. The determinants of commodity specialization of agricultural enterprises are presented.*

Conclusions. *The architecture of the organizational and economic mechanism for managing the commodity specialization of agricultural enterprises is provided, which includes the internal environment of the enterprise, the direct mechanism, options for development, the conditions influence of the external environment functioning and the factors of influence on the specialization of the agricultural enterprise. The concept takes into account tendencies of economic potential formation, internal infrastructure of the enterprise, basic architectural decisions and standards, management model and requirements to management processes, and also defines principles of transition from the existing state of the enterprise to the target one.*

Keywords: *commodity specialization, agricultural enterprises, structure of agriculture, determinants, organizational and economic mechanism, crop production, livestock.*

Стаття надійшла до редакції 20.04.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Голованова Г. Є. Механізми управління товарною спеціалізацією аграрних підприємств. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 3. С. 54-60.

Holovanova H. Management mechanisms of commodity specialization of agricultural enterprises. Actual problems of innovative economy. 2019. No 3, pp. 54-60.

